

А.О. Єпіфанов, д-р екон. наук, проф.,
Українська академія банківської справи НБУ;
Ф.І. Шпиг, канд. екон. наук, ЗАО "Престиж-груп"

БАНКИ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ ЯК МОЖЛИВА ЗАГРОЗА ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Останнім часом іноземні структури почали виявляти неабиякий інтерес до викупу українських банків. У період 2005-2006 рр. частка українських банків, в яких присутній іноземний капітал, збільшилась з 14 до 30 %, що значно більше, ніж в Росії та переважній кількості країн Європи.

Аналіз ситуації, яка склалася з приходом "іноземців", дає можливість виділити такі основні загрози для української банківської системи зокрема та для України в цілому:

1. *Загроза економічній незалежності, тобто суверенітету України.* Скупівля банків дає можливість іноземній стороні здійснювати суттєвий вплив на економіку України, в результаті чого можуть виникнути різке невмотивоване зниження курсу гривні, підвищення вартості кредитів та інше. Наслідки: відкриття шляху для впливу на владні, управлінські і фінансові структури України з боку іноземних політичних, ділових, громадських та релігійних кіл.
2. *Загроза банкрутства українських банків.* Іноземні банки беруть гроші у своїх материнських установ задешево. В той самий час, вітчизняним банкірам доводиться залучати кошти від населення і сплачувати за це неабиякі проценти. Це означає, що банки стоять у заздальгідь нерівних конкурентних умовах. Наслідки: зниження доходів населення від депозитів, виведення готівки з обігу, скорочення робочих місць, тотальний контроль над банками України з боку іноземних структур.
3. *Загроза занепаду економіки України.* Банки з іноземним капіталом мають свої інтереси, які можуть не співпадати зі стратегічними пріоритетами розвитку економіки нашої держави. Це може виражатися у вмотивованій відмові кредитувати галузі, які є конкурентами для країн, з яких ці банки до нас прийшли. Наслідки: зниження конкурентоспроможності вітчизняного виробника, залежність від постачальників обладнання, падіння темпів зростання виробництва.

Проблема регулювання ступеня відкритості внутрішнього банківського сектора для іноземних банків існує в будь-якій країні. Узагальнюючи світовий досвід, можна умовно поділити всі країни на три групи:

- 1) розвинуті країни, у чиїх фінансових системах майже немає іноземних банків (США, Німеччина, Швейцарія, Японія та ін. – частка активів іноземних банків не перевищує 5-8 %);
- 2) окрім України, сюди входять країни, у яких рівень присутності іноземних банків коливається від 15 до 50 % активів банківської системи;
- 3) країни третього світу, де іноземна власність домінує, і можна говорити про повний іноземний контроль над місцевим банківським

сектором (наприклад Непал, Бахрейн, Йорданія, Ботсвана, Нова Зеландія).

В Україні кілька разів намагалися проштовхнути законопроект щодо дозволу іноземним банкам відкривати свої філії в Україні, але завдяки активній протидії цьому АУБ це не вдалося, а нещодавно з'явився законопроект № 9207 “Про заборону створення банків з іноземним капіталом, набуття нерезидентами істотної участі у банках та відкриття філій банків-нерезидентів на території України”. Він створений для “перешкоджання руйнуванню банківської системи України і забезпечення її стабільного розвитку”. Даний закон забороняє іноземним банкам набувати істотної участі у вітчизняних банках та відкривати свої філії. Позитивним є також той момент, що зміни до цього закону не можуть бути внесені протягом 5 років. Тобто українські банки отримали відстрочку на 5 років і мають час подумати про шляхи підвищення власної конкурентноздатності.

Незважаючи на те, що даний закон несе багато переваг для наших банків, все ж таки це досить радикальний крок і може призвести до інших негативних наслідків. Тож, у даній ситуації актуальним є питання вдосконалення законодавчого регулювання доступу нерезидентів та діяльності вже існуючих банків з іноземним капіталом для оптимізації можливих втрат та вигід від таких інвестицій.

Єпіфанов, А.О. Банки з іноземним капіталом як можлива загроза для національної економіки [Текст] / А.О. Єпіфанов, Ф.І. Шпиг // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 7-8.